

mirno čista in blaga duša! Preostalim domačim in sorodnikom naše sožalje!

Spoštovan in ugleden gospodar umri na Polzell. Prejšnji teden so oznanili polzelski zvonovi, da je umrl zelo spoštovan in ugledni gospodar Anton Kolšek. Pokojni je bil zelo umen kmetovalec in dober svetovalec v vseh stvareh. Njegova hiša je bila vedno odprta siromakom. V hišo so prihajali samo katoliški časopisi, med njimi tudi »Slov. gospodar«. Kako priljubljen je bil med občani, je pokazal njegov pogreb. Na čelu spreveda je korakala četa gasilcev s praporom in s tem izkazala zadnjo čast svojemu dolgoletnemu članu. Ob odprtem grobu se je najprej poslovil od rajnega domači g. župnik Andrej Pirc. V pretresljivih besedah nam je opisal življenje tega katoliško-značajnega in globokovernega moža. Kot odborniku občine in posojilnice se mu je zahvalil g. župan Pongrac Turnšek. Njegov govor, s katerim je podal vse zasluge za občino in posojilnico, je privedel vsem navzočim solze v oči. Tov. Dušič pa se je blagopokojnemu zahvalil v imenu ločilske gasilske čete, pri kateri je vodil od ustanovitve blagajniške posle. Tudi cerkveni pevski zbor je svo-

jemu bivšemu pevcu zapel na domu in ob grobu žalostinko. Poštenemu in vernemu možu želimo, da bi užival večno plačilo — žalujočim ostalim pa naše sožalje!

Zgleden slovenski mož je umrl pri Sv. Rupertu nad Laškim. V Malibrezu je 28. februarja zaspal v Gospodu Alojz Gunzek v 59. letu starosti. Tiho in skromno, a srečno je živel ta vrli oče in gospodar v sredi svoje vzorne družine. Bil je v resnici zgleden slovenski mož: vsako prvo nedeljo v mesecu si ga kot uda Apostolstva redno videl pri božji mizi, kamor je vodil tudi vso svojo družino. V težavnem kraju leži njegovo skrito posestvo, a je bilo vedno vzorno obdelano: pravi raj je bil Gunzekov hribeček vsako pomlad, ko so številna, čedna, skrbno vzgojena drevesa v svoji cvetni obliedi vabila pridne čebelice — Gunzekove čebelice — na sladko pašo. Vzorno krščansko je vzgojil skrbni oče ob strani enako mu vrle žene, sedaj žalujoče vdove, svojih šest otrok; dva sta umrla v rani mladosti. Trajen pred Bogom in pred vsemi pravičnimi ljudmi bo spomin vriega gospodarja! Dobri oče, sveti Ti večna luč, odpočij si od svojih zemeljskih trudov!

učnih moči. Želeli bi tudi dobro možko moč, ki bi poleg šole delovala tudi v naših organizacijah. Apače. Dobil smo občinski prehranjevalni odbor, ki ima nalogo, skrbeti za oskrbo moke in kruha za ono prebivalstvo, ki samo ne obdeluje nič ali pa obdeluje premalo polja. Predsednik odbora je župan g. Franc Režonja iz Vratje vasi, člani pa so sledeči: šolski upravitelj v Apačah g. Šnuderl, upravitelj Mešnovih posestev g. Pajdaš, mlinar g. Grosman in trgovec g. Stanic. Gospodarske sposobnosti imenovanih so nam poročstvo, da v poštev prihajajoče prebivalstvo s ozirom na predpisano uporabljivo količino moke, oziroma kruha pomanjkanja ne bo trpelo.

Apače. Iz tukajšnje deške šole je premeščen v Loče pri Poljčanah učitelj g. Franc Lobnik. Radi svoje družabnosti je bil zelo priljubljen.

Stogovel. Na tukajšnji osnovni šoli bo kmalu nastopil svoje prvo službeno mesto učitelj g. Ivan Knez. Želimo, da bi se med nami prav dobro počutil.

Slovenska Krajina

Murska Sobota. Prejšnjo nedeljo je imela naša gasilska četa dobro obiskani občini zbor, ki ga je vodil predsednik g. Benko st. Odbor je z malimi spremembami ostal isti. Najvažnejši sklep skupščine je bil — graditev novega gasilskega doma, ker dosedanjí nikakor več ne odgovarja stvarnim potrebam. — Nujno potrebna bi bila tudi graditev novega kolodvora, ker sedanji nikakor ne more zmagovati tolikga prometa in tudi ni niti najmanj v okras prekmurski metropoli. — V našem okraju smo preteklo leto zakadili skoraj za 5 milijonov dinarjev, kar znaša približno 100 din na vsakega človeka. — V naši šolski kuhinji dobiva vsako jutro 60 otrok brezplačen zajtrk, vendar pa je to število še premajhno, ker je še precej siromašnih otrok, ki zajtrka ne dobijo in jim ga dom tudi ne more nuditi, zato bi bilo potrebno, da bi se premožnejši Sobočani zganili in to potrebno ustanovo podprli.

Petanjci. Kraljevska banska uprava v Ljubljani je razpisala za regulacijo Mure na odseku Petanjci—Veržej javno pismeno ponudbeno licitacijo, ki se bo vršila 10. t. m. ob 11. uri dopoldne v prostorih tehničnega oddelka banske uprave. Natančnejša pojasnila daje banska uprava in terenska tehnična sekcija v Radgoni. — Pred kratkim je bil naš brod prodan. Kupila ga je občina Murski Križevci v Medjimurju. Sedaj, ko je voda v strugi narasla, so brod razstavili ter sestavne dele naložili v dva velika čolna, ki sta jih odpeljala v M. Sredlšče, kjer bo zopet služil svojemu namenu.

Dankovci, občina Pečarovec. V naši vasi je nastal velik halo, ko so prišli celo orožniki iz Murske Sobotice in naredili preiskavo pri Kolomanu Cuk, skoraj največjem posestniku. Našli so bicicle v gorcih in v gnoju. Krivci takoj seveda niso priznali, da imajo kolesa zakopana, pa se je orožnikom le posrečilo, da so prišli na sled. Tudi pri nekem drugem posestniku so našli kolo. Pri dveh hišah so našli tudi kreslinike, enemu so odnesli orožnik iz Puconec revolver, zopet pri drugem so našli ukradeno blago, ki je prišlo celo od vojakov. Kolesa je baje kradel nekdo iz Markiševce, pa jih je spraviljal v Dankovce. Vsi prizadeti so

Dopisi

Pohorje

Sv. Martin na Pohorju. Tudi mi smo obdarili revne otroke. Skupno je bilo nabranih 13.500 din. Otrok je bilo obdarovanih nad 120. Vsem darovalcem najlepša hvala! Prosimo, da bi se naših revnih otrok spomnili tudi v bodoče. Bog plačaj!

Dravsko polje

Sv. Lovrene na Dravskem polju. Naši sosede od št. Janža na Dravskem polju so nam v zadnjem »Slov. gospodarju« stavlili javno vprašanje. Ker smo namreč pred par tedni v nedeljskem »Slovenecu« pisali, da je videti, da so pri nas ženini na karte, ker je tako malo porok, so porabili to priložnost in nas sprašujejo, ali so pri nas tudi neveste na karte. Ženinov imajo namreč preveč pri njih, nevest pa premalo. Odgovorimo jim naj z dodatkom, ali bi tudi zanje imeli kaj nevest. Naš odgovor bo imel toliko točk, kolikor mora imeti deklet lastnosti, da lahko postane nevesta, namreč — kot veste — pet, z dodatkom pa še eno zraven. Prvič: ženini so res na karte. Toda znano je, da nekateri takih kart sploh ne dobijo, drugi pa tudi na karte nič ne dobijo. Drugič: če ženini nimajo neveste, je to vsekakor tak zakonski zadržek, da niti v Rimu ne morejo dati spregleda. To velja povzroč, naj so že kje ženini na karte ali še ne. Tretjič: dekletom lovrenške fare ni vseeno, če skočijo angelu na perutnice ali vragu na roge. Saj vedo, da mora deklet pustiti bodočega »človeka« na kartec sedem let, da se smuka okoli nje, preden ga sploh pogleda... Četrto: pri nas se morajo pravi ženini in neveste vsaj eno leto iskati pri — večernicah! Kdor na pravem kraju išče, najde... Petič z dodatkom: nič prav nam ne ugaja, če hoče kdo z nami o prepovedanem času obhajati »slovesne« ženitve kot

so ženitve po časopisih. Kjer se po časopisih ženijo, tam že večkrat drugi dan pojejo: »Včeraj smo se oženili, danes nas že griva...« Drugi dodatek: naša kri sicer ni igrača, vendar iz prijaznosti nismo rekli čisto »ne«. Zaenkrat bomo samo opazovali, in sicer že koj prihodnjo nedeljo, dne 9. marca, ko pridete k nam igrat neoženjenega roparja »Guzaja«. Pridni bodite, na veselo svidenje, pa oglasite se še kaj! — Lovrenčani.

Ptujsko polje

Sv. Marjeta niže Ptujja. Pri nas je bila v tem predpustu glavna sezona za gostije, vendar v nekaterih vaseh ni bilo nobene. Zato so morali dotični vaški fantje na pust »vleči kopanjoc«, kakor pravijo po domače temu običaju. So vsaj tako marsikje po cesti razrinili blato, da ga ne bo treba strugati, ker za to žal itak nimajo dovolj smisla. Pravijo, kateri so zdaj v predpustu zamudili ženitev, da bo to v bodoče laže in enostavneje, ker bodo »enotne« neveste; torej ne bo lažire. A ženini pa bodo na karte, ker bodo najbrž v poletnem času več fantov poklicali na orožne vaje. — Razni lesni trgovci in prekupčevalci v zadnjem času kaj pogosto hodijo okrog in bodo menda vse pokupili, kar je kolikšaj vrednega. Z ozirom na gospodarsko plat in narodni porast bi za bodoče morala oblast sečnjo in izvoz lesa za braniti. Saj se v bodoče ljudje ne bodo mogli več ženiti, ker ne bo lesa niti za zakonske jarne in za zakonske križe. Medu pa že tako ni par let, da morajo ljudje na »suho« kašljati, kaj šele, da bi si sladili in mazali zakonske križe.

Slovenske gorice

Sv. Marjeta ob Pesnici. Pred kratkim smo dobili novo učiteljico, tako da je zdaj na naši šoli osem

Vrana — nosilka žalostnih vestí? O vrani, ki bi naj oznanjala sneg, kroži v slovanskih literaturah mnogo neugodnih vestí. Njeno krakanje pomeni navadno žalost in nesrečo. Neka pravljica pripoveduje, da so vrane hčerke starca, ki živi v globoki votlini v gori in zapisuje v svojih knjigah vse, kar se zgodi. Vrane letajo daleč po širnem svetu in kar vidijo ali zvedo, mu pripovedujejo ponoči, on si pa vse skrbno zabeleži. Vrana baje ne prikljče samo snega, temveč tudi dež. Že Virgil (rimski pesnik) pravi v svojem stihu: Tudi zla vrana že s samim krakanjem prikljče dež. Po stari češki vraži pomeni vranino krakanje nesrečo. Gorje baje človeku, nad katerim zakraka vrana. Vrana izda tatu in ukradeno

Januš Golec:

Hči mariborskega mestnega sodnika

Ljudska povest iz junaške dobe obrambe Maribora pred Turki leta 1532.

Čolni šestih mlinov niso zadostovali, da bi nosili in vzdržali težo težkih topov. Da so dvignili nosilno moč čolnov, so se poslužili svežih kož od bikov in volov, katere so skrbno sešili, jih napihnil s pomočjo kovaških mehov ter jih pritrdili v dveh vrstah na levo in desno ob čolnih. Les za vezanje čolnov so naropali zopet na mariborskem pristanu.

Leto 1532. je obetalo zelo bogato vinsko trgatve. Iz koroške dežele in Dravske doline so bile prepeljane v Maribor po Dravi cele zaloge močnega macesnovega lesa za vinske stiskalnice. S temi zalogami so šli Turčini in so bile kakor nalašč za glavne veznike preko čolnov. Kakor danes, je bilo tudi tedaj po mariborski okolici dovolj desk.

Z gradnjo zasilnega mosta so pričeli 16. septembra, gotov pa je bil 18. septembra. Ta dan so prekoračile most čete bosanskega ter mostarskega paše. Naslednji dan jim je sledil veliki vezir Ibrahim peša s svojimi vojaki in

20. septembra na vse zgodaj zjutraj sultan Sulejman z jedrom armade. Do noči je trajal pohod glavnih sil. Na mostu je nastala taka gneča in prerivanje, da je precej vojakov popadalo v Dravo ter utonilo.

Graditelj mosta, veliki vezir, je prevzel radi nesreč nadzorstvo nad prehodom in je vzpostavil z največjo težavo red. Zjutraj 21. septembra so bili vsi muslimani preko Drave, popoldne so most razdrli in nastopili umik ob Dravi proti vzhodu.

V Rušah pred odhodom za Turški zid

Rušani s številnimi begunci so zasledovali z največjo napetostjo prihod Sulejmanove armade pred Maribor in oblego mesta. Ob silovitem grmenju topov so tretetali, visoko proti nebu valeči se dim jim je oznanil, da mestu najbrž slaba prede. Ako bo padel dobro utrjeni Maribor, tudi Turški zid ne bo kos ogromni premoči. Sigurno je bilo, da se sultan ne bo zadovoljil samo z zavzetjem obdravskega mesta, gotovo bo hotel izropati Ruše in razdreti zid, kateri je doslej tolikanj trdovratno kljuboval vsem manjšim napadom bosanskih tolovajev.

Ko so pa opazili tekanje turških pionirjev ob Dravi pri Viltušu, je bilo čisto jasno, da turška glavna vojska Ruš ne bo izpustila. S strahom so zasledovali gradnjo mosta. Ogleđniki so jim vsak čas javljali, kako daleč je že napredovala premostitev in kdaj se bo treba zateči za z vsem dobro oskrbljeni Turški zid.

dobri kmetje in so veljali za veljake v občini. Zadnje besedo bo imelo sodišče.

Sv. Sebeščan. Na pustno nedeljo je uprizorilo naše Prosvetno društvo igro »Dve nevesti«. Igro je gledalo 356 ljudi, kar je za župnijo s tisoč farmiki na vsak način zelo veliko. Že dolgo se nismo tako od srca smejali kot pri tej igri. Igraje so bile dobro razdeljene in smo bili s podajanjem zadovoljni, čeprav je bilo šest igralcev prvič na odru. — Orožniki so prijeli že dolgo iskanega Roka iz Radovec, ki je pofulil menda nekaj koles.

Haloze

Podlehnik. Začasna uprava občine Podlehnik se sestoji iz 6 mož JRZ in sicer: župan je Turk Anton, posestnik v Gorci; podžupan Skok Jakob iz Ložin; svetovalci: Mlakar Matevž iz Jablovca, Srdinšek Ludvik iz Rodnega vrha, Merc Anton iz Podlehnik in Glavnik Alojz iz Gorca.

Dravinjska dolina

Sv. Jernej pri Ločah. Na gostiji Marguč-Vališer so svatji zbrali za farne uboge 117.75 din, kar naj Bog povrne! Mlademu paru božji blagoslov in pomoč v novo življenje!

Majšperg. Prosvetno društvo v Majšpergu je uprizorilo v nedeljo, 23. februarja, Finžgarjevo dramo »Razvaline življenja«. Priredili smo jo v čast in ob 70 letnici velikega moža, kateri nam je Slovencem dal na odru kakor v knjigi neprecenljive vrednote. Igra je res mojstrsko delo. Zato so se pa igralci tudi potrudili, da so to delo prikazali gledalcem v splošno priznanje. Ker je igra kmečka, smo jo tudi v domačem narečju predvajali, s čim smo še posebno zadovoljili občinstvo. Enako se je potrudil moški pevski zbor, ki je z lepimi narodnimi pesmi nastopal, kar je še posebno povzdignilo naš program. Dosti se sliši, da bi tako igro še gledali, zato jo bomo najbrž še tretjič ponovili v tem postu. Delavci prosvete, le z veseljem naprej, pa bo pri nas v Majšpergu iz te male dvorane zrasel mogočni farni dom, ki bo nam v ponos, poznim rodovom pa pričča sadu našega truda.

Savinjska dolina

M. Nazarje v Savinjski dolini. Poredkoma pride kakšen dopis od nas. Pa nismo zaspani ljudje. Tudi pri nas se društveno gibljemo, četudi še nimamo docela pozidanega društvenega doma. Za uprizoritev igre se poslužimo privatne dvorane. Tako smo si pomagali za pustno nedeljo in za pustni terek. Mladina je hotela igrati. Zato smo v dvorani pri g. Tomiču dvakrat uprizorili veselo trodejanko »Pričarani ženine«. Društvo »Mali gospodar« je Nazarčanom preskrbelo za vesel pustni čas zabavo ter povabilo prijatelje smeha in poštene zabave. Ljudje zares potrebujejo od časa do časa nekoliko zdravega razvedrila, ker je drugače dolgočasno in pravi pustni čas, ker pri nas je malo porok. Vsem, ki ste se odzvali povabilu, se društvo »Mali gospodar« zahvaljuje in se priporoča za prihodnje. — Odbor.

Šmarski kraji

Dramlje. Pri nas imamo kmetijsko in gospodinjstvo nadaljevalno šolo. Udeležuje se jih pre-

cej in dobro napredujejo. V nedeljo, 9. februarja, so igrala dekleta tečaja veseloligro »Nevesta iz Amerike«. Smela je bilo obilo. Zaključek bodo imeli sredi marca. Želimo mnogo uspeha. — Tudi tu smo dobili tiste bele stotake, da po njih dobivamo odmerjeno količino moke in petroleja. — Radi deževne letine primanjkuje kmetu živeža. Upamo, da nam bo občina nekaj preskrbelo. — Zdrav je naš kraj, zato imamo dosti starih ljudi. Najstarejši je g. Šolinc, ki ima 91 let. Je zdrav in korajžen. Bog mu daj še 10 let živeti, da bo 101 letnico obhajal. — Omeniti moramo tudi Prosvetno društvo, ki je uprizorilo igro »Slaba vest«. Udeležilo se je precej igralcev. Iskrena hvala! Letos si je oskrbeilo svojo knjižnico.

Šmarje pri Jelšah. Na zasedanju banskega sveta se je s hvalevredno vniemo in vrlo utemeljitvijo zavzemal za kmalno elektrifikacijo naših priznanih revnih pa žalibog še posebno o tem oziru zanemarjenih krajev g. banski svetnik Alojz Zorenč od Sv. Petra pod gorami. Smo mu pač z vsemi obsoletskimi kraji hvaležni za to in ga prosimo, da še večkrat in vedno glasneje pogreša. — Pred štirimi leti nas je zapustil orožniški vodnik g. Ivan Matjaž, da prevzame enako službo v Brežicah. S svojo vestnostjo in blagim nastopanjem se nam je bil tako prikupil, da smo ga težko pogrešali. Ob njegovem prestopu v zaslužni pokoj mu želimo mnogo sreče in veselja, pa v zdravju in zadovoljstvu!

Kostrivnica. Že dolgo ni bilo iz našega kraja v »Slov. gospodarju« nič poročila. Sedaj se nam je pa nabralo toliko novega, da moramo povedati tudi širši javnosti. Preteklo leto smo namreč postavili v naši župniji kar tri javna poslopja. Prvi so pokazali naši vrli gasilci, kaj se zmore z združenimi močmi. Postavili so si lep gasilski dom z zidanim stolpom, ki je ponos vsej župniji. Občinska uprava in cerkveno-konkurenčni odbor sta sklenila, da postavita na mestu, kjer je stala stara občinska koča, zidano občinsko-cerkveno hišo. Ko se je delalo pri gasilskem domu, so se začela dela pri tej stavbi. Do jeseni je bila tudi ta stavba v glavnem gotova. Razna manjša notranja dela so bila izvršena v teku zime. 1. marca se je občina selila v nove prostore. V polovici hiše, ki pripada cerkvi, pa imata Prosvetno društvo in FOčasne društvene prostore. Upamo pa, da tudi imenovani društvi dobita v kratkem lasten dom. Pozno v jeseni smo zidali še katoliško-prosvetni dom in ga do zime spravili pod streho. Stavba je še v surovem stanju ter se bo delalo spomladi naprej. Z veliko vniemo in korajžo so delali pri graditvi doma zlasti člani FO in mladeniške Marijine družbe. Saj so se doslej vsa dela, razen zidarskih in nekaj malega tesarskega, izvršila s prostovoljnimi kulukom. Tudi vse vožnje kamenja, peska, apna in lesa so se izvršile brezplačno. Predvsem gre zahvala našemu g. župniku Slavču, ki je vodil vsa dela s svojimi nasveti, predvsem je pa v denarnem oziru doprinesel toliko, da se je doslej še ves material sproti plačal. Sedaj je po župniji uvedena nabiralna akcija, ki prav lepo napreduje. Upanje je, da bo dom res že v kratkem dograjen. Z zgradbo teh treh stavb so, oziroma bodo dobila občina, cerkev in društva svoje prepotrebne prostore, vas Kostrivnica pa lepo in prijazno lice.

Sv. Križ pri Rog. Slatini. Pri nas se je ustanovila akcija za zimsko pomoč najrevnejšim. Akcijski odbor začne s svojim delom takoj. Revščine je pri nas prav mnogo. O uspehu te akcije bomo poročali pozneje. — Naš občinski prehranjevalni odbor je imel zadnje čase težko stališče. Razdeliti je krušne in mokine karte — ni pa mogel deliti moke, ker je ni dobil, čeprav je imel isto iz miina avizirano. Ker je bilo mnogo družin iz maloposestniških, delavskih in kočarskih vrst brez kruha, je prišlo na občini do hude kritike, ki je bila seveda neopravičena. Sedaj pa je pripel en vagon koruze, tudi moka je prispela in se je oboje razdelilo med revno ljudstvo. Sedaj pričakujemo že drugi vagon koruze. Tako sedaj upamo, da se huda kri poleže — najhujši vročerkvneži pa se bodo v primeru potrebe zagovarjali pred sodiščem. Do danes še pri nas ni noben umrl od gladi — pa tudi upamo, da se to v kratkem ne bo zgodilo.

Rogaški okraj

Stopce pri Rogatcu. Kakor v drugih stvarih, gre v tekočem času trda tudi za ženine. Pred pustom smo pa vendarle tri pare zapregli v zakonski jarem. Kot zadnja sta si podala roke Anton Galun in Marija Korže iz uglednih družin tukajšnje župnije. Na njuni gostiji so dobri svatje nabrali za obnovitev Marijinega oltarja v domači cerkvi 130 din. Mati božja bo njihova plačnica! — Pri raznih težkočah, ki jih prinaša vojna, je razveseljivo to, da smo pri zdravju. V dveh mesecih smo pokopali samo triletnega fantka. — Javnosti še sporočamo v vednost in ravnanje, da so brezposelni, ki nas radi obiskujejo, zvišali tarife.

Obsoletski kraji

Polje ob Sotli. Na tukajšnji ljudski šoli že eno leto poučujeta samo dve učiteljski moči. Kljub ponovnim prošnjam ni bila nameščena tretja učna moč, čeravno bi bila zelo potrebna. Naši otroci, sami kmečki sinovi in hčere, so navezani samo na znanje, ki ga pridobe na ljudski šoli, svojih otrok ne moremo pošiljati v mestne šole, ker smo prereni. Nujno potrebno je, da se na nižje organiziranih šolah strogo gleda na to, da so vse učiteljske moči, kajti tudi nam kmetom je mnogo na tem, ako pošiljamo otroke v šolo, da se čimveč nauče. Prosimo merodajne oblasti, da prošnji tukajšnjega prebivalstva ugodijo. — Letošnje leto je naša Sotla le preveč vesela. Vsak teden se razlije preko svojega korita in poplavi obširno dolino. V februarju te poplave ne gledamo s takšnim strahom kakor spomladi, poleti in v jeseni. Potrebno bi bilo vendar že Sotlo regulirati. Prebivalci bi potem imeli pred vsakoletnimi poplavami mir, polja ob reki pa bi pridobila na svoji vrednosti. Ako se v februarju v vinogradih delo naredi, se v aprilu z delom spi, tako se glasi stari ljudski pregovor. Letos kaže, da ne bomo aprila spali, kajti sedaj v februarju je le preveč snega in dežja. S strahom gledamo v bodočnost, sadno drevje se suši, lanska zima in toča 1937. leta sta vzrok temu. Vinograde bomo morali obnoviti, sedanj so že začeli pešati, stari so, stari od 1894. leta. Denarja ne bo za obnovo, morala bo priskočiti z brezobrestnim po-

Duši ruškega obrambnega gibanja sta bila ob priliki druge oblege Maribora gospod župnik Janez Marija plemeniti Lichtenstein s tamošnjimi gimnazijci in Kunigunda Wildenrainer, hči mariborskega mestnega sodnika in poveljnika. Ta dva sta znala domačine ter begunce, odrasle in mladino navdahniti z neomajnim zaupanjem v božjo pomoč na mogočno priprošnjo ruške Matere božje, z vero, da bo Maribor odbil Turčina, ter z junaško samozavestjo, da bodo tudi Rušani za Turškim zidom zmagoviti.

Cela dva dni in noči, ko so turški pionirji gradili most, je bila prostorna ruška hiša božja natrpano polna tolažbe potrebnih. Ljudje so drseli neprestano po golih kolcnih od vhoda do glavnega oltarja proti oltarju svetega Križa, kojega podoba je naplavila Rušam močno narasla Drava leta 1522. Gospod župnik je bil skoro nepretgoma v spovednici ter pred obhajilno mizo. Med pobožnimi molitvi je bedela noč in dan Kunigunda, katere navzočnost med preprostim narodom je vplivala na vse kakor kaka nebeška prikazen.

Ruški gimnazijci so sestavili igro »Poraz Turkov«, katero so predstavljali preplašeni raji v tolažbo zunaj pod lipo na cerkvenem prostoru. Predstave je ponavljala moška gimnazija pozneje vsako leto kot pobožna spomin na zmago pri Turškem zidu, dokler je obstojala.

Tak je bil položaj v Rušah, ko je privihral v vas sel in oznanil, da so prvi turški oddelki na poti preko mosta in se bodo izvidniki vsak čas zakadili proti vasi.

Župnik je dal na golih kolenih klečečim zadnji blagoslov z Najsvetejšim, Kunigunda in gimnazijci so uredili nagli odhod proti Turškemu zidu. Župnik se nikakor ni dal pripraviti, da bi bil zapustil Ruše in prepustil Marijino svetišče nevernikom. Moški branilci Turškega zida so že čakali na hodnikih za obzidjem, ko je pribrela Kunigundina armada starcev, žensk in otrok ter so se zaprla za njo močna vrata Turškega zida.

Dogodki ob zmagi pri Turškem zidu

Komaj so bili prvi bosanski jezdeci preko mosta, že so se razkropili v manjših oddelkih na vse strani in seve predvsem proti Rušam, odkoder je vabil obilen plen.

Divjačine so se začudile, ko so naletele na veliko ter lepo vas, ki pa je bila — izpraznjena. Po previdnem ogledovanju so si upali dalje in uganili ob turški utrdbi, da čaka bosanskega in mostarskega pašo še presneto trd oreh, ako bosta hotela izsiliti skozi vrata debelega in visokega zida prehod v zgornjo Dravsko dolino in predvsem do falskega gradu, bogate Marije v Puščavi in št. Lovrenca.

Poročila prvih izvidnikov sicer niso bila ugodna, vendar se odločita bosanski in mostarski paša, da izropata in požeta po naglem zavzetju Turškega zidu od Turčinov skoraj nedotaknjeno Pohorje, kjer so se skrivali zakladi v denarju, živini, živežu ter zdravih ljudeh.

Bosanska druhal se je na majhnih konjičih razletela

stvari, ona kraka nad ubitim ali obešenim človekom. Če gresta zarobenca k poroki in zagledata vrano, bo baje njuno zakonsko življenje nesrečno, prepirla se bosta ter živela v sovražstvu, dokler si ne bosta zvesta.

Smrt enega vojaka stane 50.000 dolarjev. V Ameriki so naredili zelo zanimive račune, za katere pravijo, da so natančni in popolnoma zanesljivi. Zračunali so vse stroške, ki pridejo v raznih dobah povprečno na enega vojaka. V časih Julija Cezarja v starem Rimu je veljala glava sovražnega vojaka 0.75 dolarja (približno 40 din). Z napredkom tehnike je ta vsota stalno naraščala in je narasla v Napoleonovih časih že na 3000 dolarjev (180.000 din). Na

sojilom banovina ali država na pomoč. Kraj bi zelo potreboval pošto in telefon, za kar so bile na pristojna mesta odposlane prošnje. Upamo, da bo želji ugodeno. Do železnice imamo 22 km, zato naši pridelniki nimajo cene. V občini bi vladalo blagostanje, ako bi bila v bližini železnica. V zemlji leži mnogo premoga, katerega pa danes ne kopljejo. Nekoč, že precej časa je od tega, so se vršile meritve za železniško progo Ptuj—Brezice—Novo mesto—morje. Proga bi tekla po dolini Sotle. Vse je zaspalo, mi pa gledamo na one kraje, mimo katerih teče železna cesta, kakor na blagoslovljene. Tukajšnja gasilska četa je imela svoj letni občni zbor. Četa spi spanje pravičnega, nikakršne injekcije ji ne pomagajo, ker so v naši fari razdori med vasmii in naselji vse preveč ostrji. Pri nas se rek: »Sloga jači, nesloga tlači,« posebno pri društvenem delu pozna. Ljudje, spametujmo se, v boju za dobrobit občine, naroda in države ne smejo igrati osebna nasprotstva nikakršne vloge.

Sv. Gore nad št. Petrom. Cele kupe čestitk od bližnjih in daljnjih znancev in prijateljev je dobil ob priliki svoje 50 letnice poroke, katero je slavil 22. t. m., daleč naokrog po Sloveniji in Hrvatski znani svetogorski mežnar in gostilničar Vinko Rautner in njegova žena Terezija, roj. Kostanjšek. »Gorski Cenec« se je rodil 23. jan. 1868. Z osemnajstim letom je prevzel po svojem očetu službo cerkovnika pri romarski cerkvi Matere božje na Sv. Gorah in sedaj že 55. leto zvesto »odpira in zaklepa« njen prostorni hram. Ta vedno nasmejnati mežnar zna pripovedovati kakor malokdo. V cerkvi pošteno moliti, »pri mežnarju« pa pošteno piti, je njegovo geslo, katero zelo rad pove drugim. Dobra kapijca in njegovo pripovedovanje je marsikoga pridržalo na Sv. Gorah dalj časa kakor se je namenil. Cez slabe čase toži tudi. Posebno na točo in pozebo v vinogradih je huđ. »Slov. gospodar« mu je vse. Ni čuda, saj sta si zvesta že nad 50 let. »Svojo Mamo božjo« prosil, da bi mu dala še dočakati in videti konec te sedanje kolobocije na svetu. Kakor mu je njegova služba v čast in veselje, tako mu je v veselje njegova pridna žena in otroci. Dvanajstim je dala življenja. Deset jih je odredila in vzgojila, kakor jih zna le prava slovenska mati. Ni ji bilo z rožicami postiano v življenju. Tisoče muk in trpljenja, delo in samo delo za svojo družino. Še sedaj, ko ima 72 let, živi in diha zopet za deco in vzgaja svoje vnuke. »Dokler bom imela otroke okrog sebe, ne bom umrla,« pravi. Zraven svojih skrbi za družino je to blago arce iz svojega skromnega gospodinjstva nastilo in pomagalo mnogim, mnogim siromakom. Žalostna je bila, ako je kateri šel mimo in se ni oglašil. Debla knjiga napisanih njenih dobrih del je spravljena pri Vsevednem in jo čaka na plačilo. Za zlati jubilej ključemo in želimo Bog živi in ohrani še mnogo, mnogo let gorskega Ceneta in gorsko mamo.

Posavje

Artiče. Iz našega kraja zveste malo novic, ko da bi se tukaj nič ne zgodilo. Pa vendar tudi tukaj ne spimo. Električno razsvetljavo imamo že skoraj dve leti. Cerkev je lepo razsvetljena in po gospodarskih poslopih že brnijo motorji. Po-

manjkanju vode je odpomogel higienski zavod, ki je zvrtil dva vodnjaka, globoka 45 in 62 m. Iz enega pri šoli že vleče električna črpalka zdravo pitno vodo. Pri cerkvi smo izvršili veliko popravil in sedaj nam je pa orglarski mojster g. Mih. Koncilija iz Žalca uredil še orgle. Vse je popravil in vstavil nov register, ki ga je vzela svetovna vojna. Zadovoljni smo z delom in tudi s ceno. G. mojstra moremo toplo priporočati. Ta teden se je začela kmetijska nadaljevalna šola. Priglasilo se je takoj 36 fantov. Želimo, da bi vsi vztrajali do konca. Prosvetno društvo je v minulemu letu nabavilo veliko novih knjig za nič manj ko za 800 din. Prihajajte v knjižnico vsako nedeljo. Koledar Mohorjeve družbe za l. 1910. izkazuje za Artiče 130 udov. Zganite se, da bomo dosegli vsaj polovico.

Književnost

Junaki naroda in domovine, napisal Marko Krajnc. Izpod peresa Marka Krajncja je izšla pri Mohorjevi družbi v Celju knjižica »Junaki naroda in domovine«. V tej knjigi riše osnovne nauke državljanske vzgoje, in sicer na poseben način. Trdne temelje o državljanski in narodni vzgoji gradi iz važnejših poglavij svetega pisma stare zaveze. Najprej podaja kratka ter izklešana poglavja o narodu, domovini, nato pa snuje vso državljansko in narodno vzgojo na svetopisemskih slikah posameznih svetopisemskih oseb: Mojzesa, Gedeona, Davida, Judite, Jeremija, Danijela in Makabejcev. Iz usode, bojev, trpljenja ter zmag teh oseb predočuje globlji pomen boja naroda za svojo podobo ter zgodovinsko, od Boga določeno poslanstvo. Kakor cerkveni zgodovinarji odkrivajo za posameznimi zgodovinskimi dogodki globlji pomen narodove vere in kreposti, tako nam kaže tudi Marko Krajnc v svoji knjižici o usodi izraelskega ljudstva božji prst Previdnosti, ki narode usmerja v trpljenje, zmagah in bojih. Marko Krajnc nam tolmači zgodovinske svetopisemske osebe: modrega voditelja Mojzesa, udarnega vojskovodja Gedeona, mogočnega kralja Davida, hrabro ženo Judito, narodna buditelja preroka Jeremija in Danijela, nedosegljive junake Makabejce ter podaja res dragoceno galerijo junakov naroda in domovine. Od slike do slike, od podobe do podobe raste slovenskemu čitatelju pogum, odločnost ter iskrena volja, da imej tudi naš slovenski narod ter Jugoslavija voditelje, ki bi ga vodili varno kakor Mojzes v lepo bodočnost, junake in vojake kakor so bili Gedeon in Makabejci, da bi mu izbojevali, če treba, trdno varnost, neustrašene žene, kakor je bila Judita, da bi mu vzgojila junake ter učitelje-duhovnike, kakor sta bila preroka Jeremija in Danijel, da bi vzdramili duhovno naš narod. Krajncova knjiga »Junaki naroda in domovine« je slavospev narodni veličini in poštrevnosti, zato bo dobro služila kot učna knjiga naši mladini v osnovnih in srednjih šolah ter učbenik narodne vzgoje v naših prosvetnih društvi, fantovskih odsekih, mladinskih četah ter dekliških organizacijah.

Kmečka zveza je izdala v svoji knjižnici kot VI. zvezek brošuro »Pridelujmo več dobre zelenjadke« po prireditvi strokovnjaka ing. Jegliča Ci-

rila. Tovrstnega priručnika je manjkalo na našem trgu, posebna potreba pa se je občutila, ko je začela banska uprava propagirati vrtnarstvo kot najpotrebnejšo kmetijsko panogo za malega človeka. S to knjižico je Kmečka zveza izpolnila veliko vrzel in je prepričana, da bo z njo izdatno pripomogla do razvoja našega vrtnarstva. Knjižica stane 15 din izvod in se dobi v Tiskarni sv. Cirila Maribor, Ptuj, Trbovlje.

Naznanila

Vse petke postnega časa bodo v mariborski stolnici postni govori ob pol osmih zvečer. Prva petkova postna pobožnost bo na prvi petek v marcu, dne 7. marca. Spored pobožnosti je sledeč: ob četrtna osem kratke križev pot s petjem, ob pol osmih pridiga in litanije za blagoslovom. Konec ob četrtna devet. Namenjeni so petkovi cerkveni govori zlasti mariborskim meščanskim krogom, uradništvo in našemu dijaštvu, zato je ura tako izbrana, da se morejo pobožnosti brez posebnih žrtev udeležiti. Iskreno vabljeni!

Dekleta! Duhovne vaje! V dneh od 11. marca zvečer do 15. marca zvečer se vrše na Betnavi pri Mariboru zaprte duhovne vaje za dekleta. Duhovne vaje so namenjene vsem dekletom, zlasti onim, ki nameravajo v svoji župniji začeti s KA. Zato tudi sledi duhovnim vajam tečaj KA. Oskrbnina za duhovne vaje znaša 60 din. Radi vpeljave krušnih kart naj udeležence duhovnih vaj in tečaja prinesejo s seboj kruha za vse dni. Mnoge tovariške so odkrile polnost svojega dekliškega življenja in našle pravo arečo prav na duhovnih vajah. Zato pridite tudi Ti! O tečaju za voditeljice-začetnice KA so bili posebej obveščeni čl. župnijski uradi.

Sv. Ana v Slov. gorah. Prosvetno društvo bo ponovilo ganljivo igro »Žrtev spovedne molčečnosti« v nedeljo, 9. marca, ob treh popoldne. Pridite! — Fantovski odsek ima na Jožefovo, 19. marca, skupno sv. obhajilo, popoldne bo farni sestanek in akademija s papeževno proslavo.

Vojnik pri Celju. Fantovski odsek in Dekliški krožek priredita v nedeljo, dne 9. marca, popoldne v posojilniški dvorani telovadno akademijo z jako obširnimi sporedom. Akademija se vrši v počastitev spomina našega rajnega voditelja g. dr. Antona Korošca. Zato ste vabljeni, da se te akademije udeležite v obilnem številu.

Sv. Križ pri Belih vodah. Na Gregorjevo, dne 12. marca, bo prvi romarski shod pri Sv. Križu. Sv. opravilo s pridigo bo ob pol devetih. Letos bo ta dan zopet šla zaobjubljena procesija za dobro letino iz Belih vod k Sv. Križu. Že takrat, ko še ni bilo pri Sv. Križu cerkve, ampak samo lesena kapelica, so imeli Belovodčani to procesijo, da so si izprosili blagoslova za svoje gorato polje, in so bili tudi vedno uslišani. — Naslednji romarski shod bo na cvetni petek, 4. aprila. Romarje lepo vabimo!

Sevnica ob Savi. V nedeljo, 9. marca, bomo igrali Finžgarjevo »Našo krič«. Po večernicah v Slomšekovem domu. Obenem bomo proslavili sedemdesetletnico velikega slovenskega pisatelja Finžgarja. Zato vabimo, da s svojo udeležbo pozdrignete število tistih, ki se letos zbirajo in ki letos proslavljajo jubilej velikega Slovenca.

teji višini je ostala skozi vse devetnajsto stoletje. Začetek XX. stoletja pa je šla krivulja strmo in naglo navzgor. Stroški za enega vojaka so se počeli vršiti. Po računih senatorja Boneja so znašali med svetovno vojno 1914—1918 1 milijon 200.000 din na glavo. V sedanji vojni pa se je ta vsota zopet najmanj podvojila in tako morajo danes zaradi zopetnih tehničnih napredkov izdati poleg prejšnjega mnogo za bombe, tanke, letala itd., tako da moramo računati na glavo najmanj 50.000 dolarjev (3 milijarde din). To je ravno 66.666 krat več kakor v starih rimskih vojnah.

**„NEDELJO“
v vsako hišo!**

iz Bistrice po desnem bregu Drave in zajela Limbuš, Pekre, Studence, Radvanje in Razvanje. Iz vseh teh naselij so pobrali za sužnost sposobne ljudi z vsemi skritimi denarnimi prihranki ter živino in so odpeljali bogati plen v Ruše, ki so bile nekako zbirališče za preskrbo paš iz Bosne in Mostarja.

V Rušah pod košato lipo pred cerkvijo so postavili Turki tri čebre. Posode so po ljudski pripovedki zvrhom napolnili na kup natirani ujetniki s srebrniki in zlatniki. S tem denarjem so si hoteli bosanski poturčenci napolniti žepe po zmagi in porušenju Turškega zida. Ljudski glas zaključuje to početje z ugotovitvijo, da se je vrnilo po porazu pred Falom pod ruško lipo k čebrom le toliko nevernikov, da je manjkalo samo zgornje zlato in srebro v eni posodi, dve sta pa počakali do vrha polni na zmagovalce. Z beleženo pravljico je ohranil preprosti narod do današnjih dni vest o velikih izgubah, katere so utrpeli bosanske in hercegovske čete pri navalu na Turški zid.

Bosanski paša Ali in mostarski Mohamed sta porabila dolgotrajni prehod glavne sultanove armade preko mosta v to, da sta zbrala bosanske in hercegovske poturčence v Rušah, kjer sta razporedila pohod nad Turški zid. Poveljstvo je prevzel Ali. V čolnu, kateri je služil za zvezo preko Drave med Rušami in Selnico, se je odpeljal bosanski paša s spremstvom po reki navzgor v bližino Turškega zida. Čoln so zasidrali v Dravi tako, da je imel paša pogled na početje branilcev za zidom in je dajal s

posebnimi znamenji svojim četam navodila za naskakanje.

Brž ko je opazila za zidom se stiskajoča raja, da hoče paša prešteti pičlo število izvežbanih branilcev, se je hitro poslužila zvižace. Ker so bile gruče beguncev od vrha Globokarjevega hriba in na gradišču, je organizirala Wildenrainerjeva Kunigunda počasni pohod v dvostopih z višine proti Dravi. Dolga procesija je gledala od daleč, kakor bi kar vrel novi bojevnik z dveh vrhov proti onemu mestu obzidja, katerega nameravajo divjaki naskočiti in zavzeti.

Ali paša v čolnu na Dravi je zamahnil s krivo sabljo proti svojim oddelkom in ti so se spustili s kriki k Alahu v napad z lestvami ter sekirami v smeri proti vratom skozi Turški zid, ker je bil ta prostor na ravnem in usposobljen za napad z razbitjem težkih hrastovih vrat in preplezanjem debelega ter visokega zidovja.

Poskus zavzetja turške utrdbe je plačala poturčena sodrga dražje nego njihovi tovariši pri navalu na Maribor. Branilec ni bilo treba ne topov, ne helebard, sulic, mušket, samostrelov ter raznega drugega orožja, ne kropa in ne vrele smole. Bosance so pustili, da so se nakopičili po ravnici pri vratih in pristavili kolikor mogoče mnogo lestev. Ko so si bili naskakovalci že svesti zmage in so vpili k Alahu v zahvalo za zavzetje vsaj ene utrjene postojanke na vsem Sulejmanovem pohodu, se je vse preokrenilo Turčinom v popoln poraz.